

vánna, valamint intézményes biztosítékokat a nemzetiségi terrorizmussal szemben.

Ghillány báró beszéde után a mai ülés véget ért. Holnap folytatják a tanácskozást.

Berzeviczy

a politikai helyzetéről.

— Nyilatkozott a választói javaslatról és az adóreformról. —

(Saját tudósítónktól.) A Budai Polgári Kör ma este Berzeviczy Albert, a főváros II. kerületének országgyűlési képviselője tiszteletére társas összejövetelt tartott, amelyen Budapest közéleti előkelőségei pártkülönbség nélkül jelentek meg. Az összejövetelen Berzeviczy rendkívül jelentőségű nyilatkozatot tett a múlt és az aktuális politikai helyzetről és beszédében a kormány választójogi törvényjavaslatáról és az adóreformról is érdekes véleményt mondott.

Kollár Lajos udvari tanácsos, a kör elnöke üdvözölte Berzeviczyt a távollévő Rupp Zsigmond helyett. A felköszöntésre Berzeviczy örömeinek és köszönetének adott kifejezést a meleg fogadtatásért. Legyen szabad — ugymond — ebben a társaságban, amelyben mindenkor szívesen jelenik meg, a jelenlegi aktuális politikai kérdésekről nyilatkoznia. Kifejtette ezután álláspontját a parlamenti válsággal szemben. 1911. év őszén ő megvált a házelnöki széktől azért, mert az obstrukció lehetetlenné tette a Ház munkaképességét, mikor pedig éppen ebben az időben állt az ország olyan válságos viszonyok között, amelyeknek az elhárítása érdekében föltétlenül szükséges volt keresztülvinni a katonai javaslatokat. Ezért ő a munkapárt eljárását teljes mértékben helyesli. Kijelenti, hogy a távozása napján is figyelmeztette az ellenzéket, vonuljon vissza az obstrukciótól, mert így a Ház tanácskozási képessége nem járhat kellő eredménnyel. A parlamenti állapotokat — ugymond — nem tartja normálisnak az országra nézve s különösen a jelenlegi súlyos külpolitikai viszonyok mellett a legnagyobb mértékben károsak és minden jobb érzésű hazafit fájdalommal és aggodalommal tölthetnek el. Azonban törekedni kell a békés kiegyenlítésre. Törekedni kell legalább annyiban, hogy addig is, amíg bizonyos higgadt és józan belátás nem áll be, mindent el kell kerülni, ami a választalakat növeli és mindent meg kell tenni, ami a kiegyenlítést és a békét elősegíti. Az én magatartásomat — mondotta — ez fogja megszabni úgy a jelen, mint a jövő kérdéseivel szemben.

Ezután a legaktuálisabb országos ügyekre tért át Berzeviczy. Az új adótörvényekkel kapcsolatban kijelentette, hogy a székesfővárosnak ebből a kérdésből kifolyólag hozott bizalmatlansági nyilatkozatát a kormánnyal szemben mélyen sajnálja, főleg azért, mert elhamarkodottnak és igazságtalannak tartja. Majd a parlamenti reformok kérdéseire tért át. Kiemelte már, hogy a parlamenti állapotok szanálása mennyire szükséges és sürgős. Vallotta a házszabályrevízió szükségességét és ezt vallja most is. A lex a — Vajda az obstrukciót elhárítja és meg van adva a lehetőség a házszabályrevízió megalkotására. Ami pedig a választójogi törvényjavaslatot illeti, előrelátható volt, hogy ellentmondásokkal fog találkozni, Kompromisszumot kellett létrehozni az állami érdek és a demokratikus elv követelményei között. De én — folytatta — ma nem erre helyezem a fősúlyt. Kérdés az, hogy elkerülhetetlenül szüksé-

ges-e, hogy ezt a javaslatot az ellenzék absztinenciája mellett letárgyaljuk? Nem csinállok belőle titkot, én ebben a parlament vezetőségétől eltérő véleményben vagyok, a mit teljes őszinteséggel ki is fejezek, mert a nemzeti munkapártban senkinek sem tesznek lakatot a szájára. Azt tartom, hogy kielégítő és megnyugtató megoldás az, amely a radikálisok és konzervatívok szabad parlamenti mérkőzéséből alakul ki. Szeretném, ha minden pártkötelék fölbomlanék, mert úgy ismerem a mai képviselőházat, hogy ha mindenki pártkülönbség nélkül, pártbeli kötelekektől menten szavazna, lehetetlen volna, hogy meggyőződéssel egy radikális reform keresztülmenjen és így belátható időkre el volna intézve a választói jog. Ellenben úgy, a hogy ez a kérdés most indul, nagy parlamenti harcokat fog fölledzni és éveken keresztül nyugtalanítani fogja az országot.

Berzeviczyt a beszéde végén lelkesen megéljenezték, azután Stehló Kornél szólalt föl és Berzeviczy beszédének fontosabb részeivel foglalkozott.

A szegedi magántisztviselők és a tömegsztrájk.

(Saját tudósítónktól.) A Szegedi Magántisztviselők Egyesületének alelnöke, Hoffer Jenő, érdekes levelet kapott az egyesület egyik tagjától a szociálisták tömegsztrájkja ügyében. Azt kéri a levél írója, hogy a magántisztviselők egyesülete is foglalkozzék a tömegsztrájk kérdésével és jelölje meg az álláspontját, hogy „milyen módon óhajt az áldozatkész munkásságnak segítségére lenni”. Megemlíti még a levélíró, hogy a választói jog nem politikai kérdés, hiszen a „hivatásos politikusok” is, tekintet nélkül a pártállásukra, „azt állítják, hogy az igenis a humanizmus, a népjog, a lét érdeke”.

Ez a levél jellegzetes dokumentuma annak, hogy igen sok egyesületi tag a tájékozásra sem néz a klubjának, de amikor valami jelentősebb kérdésben pro vagy kontra véleményt kell nyilvánítani, akkor azok a bizonyos tartózkodó urak az elsők, akik sietnek „megütni a hangot”, hogy el ne késsenek. Az említett levél írója is bevallja, hogy „sajnos, még nem tehettem tiszteletem az Egyesületben”, de — folytatja — ez a „legkevésbé sem magyarázható apatikus nemtörődomséggel”.

E diszkrét bevezetés után egy nagy titkot közöl a levél írója. Azt mondja, hogy ő már több mint husz esztendeje, még a legelső expatriálása előtt nagy hive volt a demokratikus intézményeknek, „főleg pedig azon törekvéseknek, amelyek a becsületes emberek választói jogát, az egyenlő, általános és titkos választói jogot célozzák”.

Mindezeket pedig csak azért emeljük ki a sorok közül, hogy némelyek milyen abszolút tájékozatlansággal sietnek véleményüket nyilvánítani olyan kérdésekben is, amelyeknek a sorsától függ talán az ország nyugalma. Enyhén szólva, legalább is könnyelműség az ilyen jelentőséges ügyekben határozatot provokálni annak, aki csak távolból szemlélője az eseményeknek.

A magántisztviselők programjában benne van ugyan a választójogért való küzdelem, de ezt a küzdelmet bízzák csak a levélírók az egyesületre, amely a helyzet gondos mérlegelésével majd cselekvéstől sem riad vissza, ha azt jónak látja. A levelet egyébként alább leközöljük.

Kedves Hoffer Ur! Most, amikor az egész nemzet, minden társadalmi osztály, mindenki oly óriási érdeklődéssel kíséri az aktuális politika eseményeit, amidőn oly nagyfontosságú kérdéssről, mint a választói jog van szó, még én is, ki semmiféle, de kü-

lönösen politikai mozgalmakban aktív sohasem vettem részt, legfőbb lelki szükségletemnek, érzelmeim spontán megnyilatkozásának óhajtok eleget tenni azzal, hogy jelen soraimmal Önhöz, mint azon egyesület alelnökéhez fordulok, mely hivatva van a magántisztviselőket is egy egységes szervezetbe kapcsolni.

Mint a Szegedi Magántisztviselők Egyesületének alelnökéhez fordulok Önhöz, azért épen Önhöz, mert az Egyesület vezetőségében Ön áll hozzám legközelebb. Sajnos, még nem tehettem tiszteletemet az Egyesületben, mert hivatalos elfoglaltságom mellett a gondnélküli megélhetés lehetővé tétele tudvalevőleg még mellékfoglalkozásokat is kirótt rám. De az, hogy nem kerestem még fel az Egyesületet, legkevésbé sem magyarázható apatikus nemtörődomséggel. Ellenkezőleg! Állandóan gondolkartársaim ügyére és jelen sorokkal is épen a magántisztviselők érdekét óhajtom szolgálni.

Több, mint husz esztendeje, még 1889-ben — legelső expatriálásom előtt — már nagy hive voltam a demokratikus intézményeknek, főleg pedig azon törekvéseknek, amelyek a becsületes emberek választói jogát, az egyenlő, általános és titkos választói jogot célozzák. Azóta — már több, mint 15 esztendeje — a Magántisztviselők Országos Szövetsége is küzd ezen becsületes választói jogért, amelyet sarkalatos pontként vett fel programjába. Az egész magántisztviselői kar meg van győződve arról, hogy a becsületes választói jog az ő érdekeit nagyon elősegítené. De ha nem tudná ezt, tudatában van igen jól annak, hogy a szervezettek ereje, nagyobb, mint az egyeseké s hogy ez az erő a szervezettek fegyverzettségéből ered.

Az egész ország mozgolódik az általános, egyenlő és titkos választói jog érdekében. Nekünk szegedieknek sem szabadna tétlenül lenni.

A Magántisztviselők Egyesületének vezetősége kötelessége minden erejével arra törekedni, hogy azon egyesületi tagok, akik eddig maguktól még nem jöttek rá, hogy az ő érdekük teljesen azonos a munkásosztály érdekével, merithessenek tanulságot a jelenlegi mozgalmából.

Végtelen az a hála, amellyel mi a szervezett munkásoknak tartozunk jelenlegi akciónak. Ez a hálaérzet késztet engem arra, hogy Önt kérjem, szíveskedjék eziránt intézkedni, vagy lépéseket tenni, hogy a Szegedi Magántisztviselők Egyesülete sürgős tárgyalás alá vegye, vajjon milyen álláspontot foglal el az esetleges tömegsztrájk esetére és hogy milyen módon óhajt az áldozatkész munkásságnak segítségére lenni.

Azt hiszem felesleges Önt kimerítőbb részletekkel és a megfelelő indoklással terhelni, csak azt akarom még kiemelni, hogy a választói jog kérdése nem politikai kérdés, hiszen látjuk, hogy a hivatásos politikusok tekintet nélkül pártállásukra is azt állítják, hogy az igenis a humanizmus, a népjog, a lét érdeke.

Soraimat újból szíves figyelmébe ajánlva maradok őszinte üdvözléssel Szeged, 1913. február 11. Igaz tisztelője Brüller Gyula.

Ebben az ügyben meginterjúvoltuk Wimmer Fülöpöt, az egyesület elnökét, aki a következőket volt szíves mondani:

— A választói jog kérdésében állást foglaltam ugyan kissé a munkásokkal szemben is, de ellensége vagyok azoknak a korlátoknak, amelyeket a törvényjavaslat a munkásokkal szemben fölállított.

— A tömegsztrájkot elítélem, mert azt tehetetlen fegyvernek tartom, sikerre nem vezethet. Csak megnyomoritja és megkárosítja a munkásosztály barátait, a munkaadókat. A kormányt azonban szándékában és pozíciójában képtelen megingatni.

— A magántisztviselők ebben a kérdésben a liberális álláspontot képviselik, de valószínűleg óvakodnak attól, hogy a munkásokat belevigyék a céltalan tömegsztrájkba.